

Prekenverkstedet

Den Norske Israelsmisjon

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

8. søndag i treenighetstiden – 14. juli 2024

Denne tekstgjennomgangen ble publisert første gangen i 2018.

Preiketekst: Mark 12,37b-44

Lesetekst I: 2 Mos 36,2-7

Lesetekst II: 2 Kor 8,9-15

Hel ved

Du har sikkert hørt uttrykket *hel ved*. Da tenker vi på et menneske som er hel og ekte i sin ferd. Dagens evangelietekst handler på en måte om å være *hel ved*. Mitt prekenforslag tar for seg noen punkt der vi kan være *hel ved*. Før det første er det å bruke en hel bibel. Det andre handler om å leve hele liv, hvor liv og lære hører sammen. Det tredje er å gi av et helt og villig hjerte.

Pass dere for de skriftlærde...

Skriften er det vi kaller Det gamle testamentet. Kan dagens evangelietekst brukes som et påskudd for å hevde at det er farlig, eller at vi må passe oss for de som har gransket Det gamle testamentet? For å svare kort på det: nei. Jesu egen undervisning tar ofte utgangspunkt i Det gamle testamentet. Jesus sier for eksempel: *har dere ikke lest dette ordet i Skriften* (Mark 12,10). Det gamle testamentets autoritet som Guds ord er lett å finne i Jesu og apostlenes undervisning. Dermed kan ikke denne teksten brukes som en generell advarsel mot Det gamle testamentet. En advarsel som kunne vært gitt til oss, var å vokte oss for de som *ikke* bruker Det gamle testamentet. Det gamle testamentet var tross alt Jesu og de første jesustroende menneskene sin bibel. La oss bruke og lese en hel Bibel, og lese den i sin sammenheng.

Spørsmål til prekenen:

- Hva betyr Det gamle testamentet for oss?
- Hvordan leser vi og anvender det?
- Betyr det noe for oss at Jesus bruker Det gamle testamentet som autoritative tekster for troslivet?

Sammenhengen mellom liv og lære

Men hva er det Jesus ber oss vokte oss for? Jesus advarer mot dobbeltmoral. En dobbeltmoral der liv og lære spriker. Innenfor gruppen av *skriftlærde* var det også menn fra fariseerpartiet. Fariseernes mål og program var realisering av Guds vilje. Guds vilje skulle prege folket som en helhet, men også enkeltindividers liv.

Jesu sier: *av den som har fått mye, skal det ventes mye, og av den som mye er betrodd, skal det kreves desto mer* (Luk 12,48^b). De skriftlærde hadde både fått og blitt betrodd mye. De var lærere i Israel, og skulle formidle Guds vilje både gjennom ord og handling.

En rett og god lære hører sammen med livsførsel. Et kjent ordtak sier: *Jeg hører ikke hva du sier, for livet ditt roper så høyt*. Jesu anklage overfor de skriftlærde må ikke forstås som tidsbegrenset til Jesu jordiske levetid. Manglende samsvar mellom liv og lære er fortsatt en utfordring, som må tas på alvor. Det er dette vi skal vokte oss for. Er det samsvar mellom det livet vi fører og den læren vi formidler? Her kalles vi til å være *hel ved*.

Spørsmål til prekenen:

- På hvilken måte kan vi hjelpe hverandre til at det er samsvar mellom livsførsel og læren?
- Er det noe vi må være ekstra oppmerksom på?
- Finnes det et større globalt perspektiv i denne teksten? Forholdet mellom rike og fattige land f.eks.?

Et villig giverhjerter

Tempelet i Jerusalem var et enormt byggverk. Templet ble gjenreist etter jødernes hjemkomst fra eksilet i Babylon. I nytestamentlig tid hadde i kong Herodes startet et omfattende restaureringsarbeid. Arbeidet hadde pågått i nesten femti år, og tempelet var storslått. Det koster å bygge, restaurere og drive noe slikt. Slik var det også med tempelet. Dermed var det en kiste der, hvor folk kunne gi en gave. Vi leser om en slik kiste alt i Det gamle testamentet, når *presten Jojada tok en kiste, boret hull i lokket og satte den på høyre side av alteret (2 Kong 12,9).*

Gjennom Bibelen leser vi om flere gaveinnsamlinger, hvor en av de største er beskrevet i 2 Mos 35,20-29:

Så gikk hele Israels menighet bort fra Moses. Og alle som kjente seg drevet til det og hadde en villig ånd, kom fram med offergaver til Herren. Gavene skulle brukes til arbeidet på telthelligdommen og all tjenesten der, og til de hellige klærne. De kom, både menn og kvinner. Alle som hadde et villig hjerte, kom med neseringer, øreringer, fingerringe og smykkesteiner – alle slags smykker av gull [...] Alle som ville gi en offergave av sølv eller bronse, kom med gaven til Herren, og alle som hadde akasietre, kom med det til byggearbeidet. Hver kvinne som hadde visdom i hjertet til å spinne, kom med det hun hadde spunnet i purpurblått, purpurrødt og karmosinrødt garn og fint lin. Og alle kvinner som kjente seg drevet og hadde visdom til det, spant garn av geitehår. Lederne kom med onyks-steiner og andre steiner til å sette på efod-drakten og bryststykket, og krydret balsam og olje til lampene, til salvingssoljen og den velluktende røkelsen. Hver mann og kvinne som ga av et villig hjerte, kom fram for å bidra til det arbeidet som Herren gjennom Moses hadde befalt dem å gjøre. Slik bar israelittene fram en frivillig offergave til Herren.

Legg merke til begrepene 'frivillig', 'hjerter' og 'drevet til det'. For å kunne reise telthelligdommen, trengtes det midler, samtidig vektlegges det frivillige og helhjerta aspektet: *gitt av et villig hjerte*. Det er ikke antallet mynter som betyr noe i denne sammenheng, men hjertet og villigheten. Gjennom Bibelen ser vi at et helt og villig hjerte fremheves, og ikke antall mynter som gis.

Et forbilde å strekke seg etter

Vi er i Jerusalem, og Jesus underviser ved tempelkisten. Flere har gitt store gaver, men så kom en fattig enke. I forhold til det de rike gav, var hennes vesle bidrag som ingenting å regne. Men når Jesus ser henne, roper han disiplene til seg. Han vil lære dem noe, noe som han fikk øye på hos den fattige enken, noe som de rike manglet.

De rike gav alle av sin overflod. Jeg tror nok at deres gaver fikk kollekt-tellerne til å fryde seg. Den fattige enkens bidrag ville knapt noen legge merke til. Men det er én som legger merke til den, og det er Herren Jesus selv. Det er hennes bidrag som gjør at Jesus finner det nødvendig å kalle disiplene til seg.

Jesus forklarer disiplene sine hva denne enken har gjort. Hun har gitt mer enn alle de andre. Da er det selvsagt ikke med tanke på antall kroner og ører, for der gav hun nok minst av alle. Her kan fortellingen fra Mosebøkene kobles inn – for det er enkens innstilling og giversinn som fanger Jesu oppmerksomhet. Hennes offervilje.

Apropos: En av de store farene i dette livet er kjærlighet til penger. Det er ikke noe galt i det å være rik, samtidig advarer Bibelen flere steder om de farer rikdom kan føre til. Hebrerbrevet sier blant annet: *la ikke kjærlighet til penger styre livet (Hebr 13,5)*. Paulus sier at *kjærligheten til penger er roten til alt ondt. Drevet av den er mange ført vill, bort fra troen, og har påført seg selv*

mange lidelser (1 Tim 6,10).

Gud måler ikke hvor mye vi gir, men kanskje heller hvor mye vi holder tilbake. Dermed blir den fattige enken et forbilde. Alt vi har, er en gave fra Herren. I kirken sier vi: *av ditt eget gir vi deg tilbake*. Den som har mye rikdom, plikter å gi tilbake til fellesskapet. Dermed er den fattige enken et forbilde, som trolig de fleste av oss kan strekke seg etter.

Vegard F. Soltveit

Tidligere generalsekretær i Den Norske Israelsmisjon